

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl tam tikriems trečiųjų šalių užsienio valiutos kurso lyginamiesiems indeksams taikomos išimties ir tam tikrus lyginamuosius indeksus, kurių teikimas nutraukiamas, pakeičiančių pakaitinių lyginamųjų indeksų nustatymo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2016/1011

(COM(2020) 337 final – 2020/0154 (COD))

(2021/C 10/06)

Pagrindinis pranešėjas **Christophe LEFÈVRE**

Konsultavimasis	Europos Sąjungos Taryba, 2020 8 28 Europos Parlamentas, 2020 9 14
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 ir 304 straipsniai
Atsakingas skyrius	Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius
Biuro sprendimas	2020 7 14
Priimta plenarinėje sesijoje	2020 10 29
Plenarinė sesija Nr.	555
Balsavimo rezultatai	244 /0 /7
(už / prieš / susilaikė)	

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Atsižvelgdamas į EESRK nuomonėse pateiktas rekomendacijas ⁽¹⁾ ir visų pirma į tai, kad LIBOR nebeskelbiamas ⁽²⁾, EESRK palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymus užtikrinti finansų subjektų veiklos kapitalo rinkų sąjungoje nuostatų tęstinumą, kiek tai susiję su išimtimi, taikoma tam tikriems trečiųjų šalių užsienio valiutos kurso lyginamiesiems indeksams, ir su tam tikrus lyginamuosius indeksus, kurių teikimas nutraukiamas, pakeičiančių pakaitinių lyginamųjų indeksų nustatymu.

1.2. Šiuose pasiūlymuose ne tik tiesiogiai reaguojama į LIBOR skelbimo nutraukimo ir Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos pasekmes, bet kartu numatoma galimybė atsižvelgti į lyginamųjų indeksų padėtį šalyse, kuriose valiutos kursas nėra laisvai konvertuojamas, ir taip prisidėti prie platesnių tikslų įgyvendinimo.

1.3. EESRK manymu, sklandžiam kapitalo rinkų sąjungos veikimui užtikrinti būtinos saugios, stabilios ir atsparios sukrėtimams rinkos. Šiuo požiūriu LIBOR panaikinimas turės labai didelių ekonominių pasekmių, nes daugelyje sutarčių nebuvo numatytas atsarginis mechanizmas, kuris būtų taikomas tuo atveju, jei iki 2021 m. pabaigos būtų panaikintas susiejimas su LIBOR.

1.4. Todėl itin svarbu pakeisti susiejimą su LIBOR ir tam reikėtų teikti pirmenybę. EESRK kartu palankiai vertina Komisijos pasiūlymą į šį procesą įtraukti nacionalines valdžios institucijas priimant Europos reglamentą, kuriuo būtų užkirstas kelias skirtingų teisės aktų taikymui, galimam į nacionalinę teisę perkeliant direktyvą.

1.5. EESRK palankiai vertina tai, kad siūlomais šių lyginamųjų indeksų pakeitimais bus įvestas teisinis igaliojimas Europos Komisijai nustatyti pakaitinę normą, kai nustojamas skelbti lyginamasis indeksas, kurio skelbimo nutraukimas smarkiai sutrikdytų Sąjungos finansų rinkų veikimą.

⁽¹⁾ Europos finansų priežiūros institucijų sistema (EFPIS). Reformos (OL C 227, 2018 6 28, p. 63), Tvarus finansavimas: taksonomija ir lyginamieji indeksai (OL C 62, 2019 2 15, p. 103) ir Europos finansų priežiūros institucijų sistema (EFPIS). Iš dalies pakeistas pasiūlymas dėl kovos su pinigų plovimu (OL C 110, 2019 3 22, p. 58).

⁽²⁾ Londono tarpbankinė palūkanų norma (*London Interbank Offered Rate*, LIBOR) naudojama kaip visuotinai pripažinta pagrindinė lyginamoji palūkanų norma tarpbankinio skolinimo sąnaudoms apskaičiuoti.

1.6. EESRK taip pat palankiai vertina tai, kad įstatymų nustatyta tvarka teisės aktais nustatyta pakaitinė norma visose ES prižiūrimų subjektų sudarytose sutartyse pakeis visas nuorodas į lyginamąjį indeksą, kurio teikimas nutraukiamas.

1.7. EESRK laikosi nuomonės, kad svarbu tai, kad sutartims, kurių šalis nėra ES prižiūrimas subjektas, valstybės narės raginamos patvirtinti nacionalinės teisės aktais nustatytas pakaitines normas.

1.8. Galiausiai EESRK pritaria, kad siekiant stebėti nustatytos naujos išimties tinkamumą, kompetentingos institucijos ir prižiūrimi subjektai būtų įpareigojami periodiškai pranešti Komisijai apie ES įmonių naudojamus lyginamuosius indeksus, kuriems taikoma išimtis, ir prižiūrimų subjektų balansų pokyčius dėl trečiųjų šalių valiutos kurso svyravimo rizikos.

1.9. Šis sprendimas atitinka Finansinio stabilumo tarybos rekomendacijas⁽³⁾, tačiau EESRK svarsto, ar, žvelgiant į pasaulinę veiklą, Europos Sąjunga tikrai yra vienintelė jurisdikcija, bandanti sureguliuoti veikiančių neatidėliotinių užsienio valiutų kursų mechanizmą.

1.10. Žinoma, EESRK rekomenduoja stebėti šio reglamento įgyvendinimą ir jo įtraukimą į finansų rinkas. EESRK svarbu, kad siūlomos taisyklės konkrečiai ir tiesiogiai padėtų įgyvendinti tikslus ir duotų teigiamų rezultatų visiems susijusiems subjektams visose valstybėse narėse.

2. Aplinkybės

2.1. Komisijos 2020 m. darbo programoje numatyta peržiūrėti Finansinių lyginamųjų indeksų reglamentą. Šie indeksai naudojami kaip lyginamieji indeksai, kuriais remiantis nustatoma pagal finansinę priemonę ar finansinę sutartį mokėtina suma arba finansinės priemonės vertė. Lyginamųjų indeksų reglamente nustatant lyginamiesiems indeksams, su kuriais susietos finansinės sutartys, taikytinus valdymo ir duomenų kokybės standartus siekiama didinti kapitalo rinkos dalyvių pasitikėjimą Sąjungoje naudojamais lyginamaisiais indeksais. Tai padeda Komisijai vykdyti kapitalo rinkų sąjungai naudingą darbą.

2.2. Lyginamųjų indeksų reglamentu nustatomas reikalavimas finansinių lyginamųjų indeksų administratoriams gauti veiklos leidimą ir reikalavimai teikėjams pradinių duomenų, naudojamų finansiniams lyginamiesiems indeksams apskaičiuoti, taip pat reglamentuojamas finansinių lyginamųjų indeksų naudojimas. Pagal Lyginamųjų indeksų reglamento taisyklės ES prižiūrimi subjektai (kaip antai bankai, investicinės įmonės, draudimo įmonės, kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjektai (KIPVPS2) privalo naudoti tik tuos indeksus, kurių administratoriui išduotas veiklos leidimas. Trečiosiose šalyse administruojami lyginamieji indeksai gali būti naudojami ES tik atlikus lygiavertiškumo, pripažinimo ar patvirtinimo procedūrą.

2.3. Lyginamųjų indeksų reglamentas taikomas nuo 2018 m. sausio mėn. Tačiau iki pereinamojo laikotarpio tvarkos galiojimo pabaigos, t. y. 2021 m. gruodžio mėn. pabaigos, ES rinkos dalyviai gali toliau naudotis lyginamaisiais indeksais, administruojamais Sąjungai nepriklausančios šalies, nepriklausomai nuo to, ar yra priimtas lygiavertiškumo sprendimas, ar indeksas yra Sąjungoje pripažintas arba patvirtintas.

2.4. Pirmiausia, pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto pateiktais pakeitimais, dėl kurių rengiama ši EESRK nuomonė dėl lyginamųjų indeksų, bus įvestas teisinis įgaliojimas Europos Komisijai nustatyti pakaitinę normą, kai nustojamas skelbti lyginamasis indeksas, kurio skelbimo nutraukimas smarkiai sutrikdytų Sąjungos finansų rinkų veikimą.

2.5. Antra, įstatymų nustatyta tvarka teisės aktais nustatyta pakaitinė norma visose ES prižiūrimų subjektų sudarytose sutartyse pakeis visas nuorodas į lyginamąjį indeksą, kurio teikimas nutraukiamas.

2.6. Trečia, sutartims, kurių šalis nėra ES prižiūrimas subjektas, valstybės narės raginamos patvirtinti nacionalinės teisės aktais nustatytas pakaitines normas.

⁽³⁾ Tarptautinė ekonominė grupė, įsteigta 2009 m. balandžio mėn. Londone įvykusiame G 20 susitikime. Ją sudaro 26 nacionalinės finansų institucijos (centriniai bankai, finansų ministerijos ir kt.), taip pat kelios tarptautinės organizacijos ir grupės, rengiančios standartus finansinio stabilumo srityje.

2.7. Galiausiai siekiant stebėti nustatytos naujos išimties tinkamumą, kompetentingos institucijos ir prižiūrimi subjektai yra įpareigojami periodiškai pranešti Europos Komisijai apie ES įmonių naudojamus lyginamuosius indeksus, kuriems taikoma išimtis, ir prižiūrimų subjektų balansų pokyčius dėl trečiųjų šalių valiutos kurso svyravimo rizikos.

3. Pastabos

3.1. Atsižvelgdamas į EESRK nuomonėse pateiktas rekomendacijas⁽⁴⁾ ir visų pirma į tai, kad LIBOR nebeskelbiamas, EESRK palankiai vertina Komisijos pasiūlymus išlaikyti finansų subjektų veiklos kapitalo rinkų sąjungoje nuostatų tęstinumą, **kiek tai susiję su išimtimi, taikoma tam tikriems trečiųjų šalių užsienio valiutos kurso lyginamiesiems indeksams, ir su tam tikrus lyginamuosius indeksus, kurių teikimas nutraukiamas, pakeičiančių pakaitinių lyginamųjų indeksų nustatymu.**

3.2. Šiuose pasiūlymuose ne tik tiesiogiai reaguojama į Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos pasekmes, bet ir numatoma galimybė atsižvelgti į lyginamųjų indeksų padėtį šalyse, kuriose valiutos kursas nėra laisvai konvertuojamas, ir taip prisidėti prie platesnių tikslų įgyvendinimo.

3.3. Jie leidžia atsižvelgti į užsienio valiutos kurso lyginamųjų indeksų naudojimą siekiant padengti trečiųjų šalių valiutos kurso svyravimą, išvestinių finansinių priemonių sutarčių apmokėjimą kita, nei riboto konvertavimo, valiuta, visų pirma tais atvejais, kai trečiosios šalies valiuta nėra laisvai konvertuojama.

3.4. Ši reforma yra nepaprastai svarbi siekiant sušvelninti staigius su „Brexit'u“ susijusius pokyčius kapitalo rinkų sąjungoje dėl bankų sąjungos plėtros, užtikrinti ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) veikimą ir padėti stiprinti ES ir valstybių narių poziciją kintančioje pasaulinėje aplinkoje.

3.5. Ypatingos svarbos lyginamųjų indeksų, kaip antai tarpbankinių palūkanų normų⁽⁵⁾, reformai Komisijos kapitalo rinkų sąjungos veiksmų plane teikiamas absoliutus prioritetas, atsižvelgiant į finansinio stabilumo tarybos rekomendacijas.

3.6. Siekiant sklandaus kapitalo rinkų sąjungos veikimo būtinos saugios, stabilios ir atsparios sukretimams rinkos. Taigi LIBOR panaikinimo poveikis, net jei jis susijęs su laipsnišku gebėjimo atspindėti susijusią padėtį rinkoje ar ekonominę tikrovę (kurias jis turi vertinti) praradimu, turės labai didelių ekonominių pasekmių, kol daugelyje sutarčių nebus numatytas atsarginis mechanizmas iki 2021 m. pabaigos, kai nustos galioti susiejimas su LIBOR.

3.7. Todėl itin svarbu pakeisti susiejimą su LIBOR ir tam reikėtų teikti pirmenybę. EESRK kartu palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymą į šį procesą įtraukti nacionalines valdžios institucijas priimant Europos reglamentą, kuriuo būtų užkirstas kelias skirtingų teisės aktų taikymui, galimam į nacionalinę teisę perkeliant direktyvą.

3.8. Įmonėms ir bendruomenėms, su kuriomis Europos Komisija iš anksto konsultavosi, taikomi lyginamieji indeksai padeda užtikrinti tarpvalstybinius sandorius rinkoje ir vienodas sąlygas, ypač šalims, kuriose valiutos kursas vis dar pernelyg reguliuojamas.

3.9. Šis reglamento pakeitimas atliekamas reaguojant į itin didelę sistemine riziką. Sutartys, kurias paveiks plačiai naudojamo palūkanų normų lyginamojo indekso teikimo nutraukimas, yra:

- a) prižiūrimų subjektų skolos vertybinių popierių emisijos;
- b) prižiūrimų subjektų balansuose įrašyta skola;
- c) paskolos;
- d) indėliai ir
- e) išvestinių finansinių priemonių sutartys.

Didelės dalies finansinių sutarčių, susietų su plačiai naudojamais palūkanų normų lyginamaisiais indeksais, šalys yra prižiūrimi subjektai, patenkantys į Lyginamųjų indeksų reglamento taikymo sritį.

⁽⁴⁾ Europos finansų priežiūros institucijų sistema (EFPIS). Reformos (OL C 227, 2018 6 28, p. 63), Tvarus finansavimas: taksonomija ir lyginamieji indeksai (OL C 62, 2019 2 15, p. 103) ir Europos finansų priežiūros institucijų sistema (EFPIS). Iš dalies pakeistas pasiūlymas dėl kovos su pinigų plovimu (OL C 110, 2019 3 22, p. 58).

⁽⁵⁾ Tarpbankinės palūkanų normos (*Interbank offer rates*, IBOR) yra sisteminės svarbos lyginamieji indeksai, kuriais grindžiama dauguma finansų sektoriaus sutarčių.

3.10. Teisinis netikrumas ir galimas neigiamas ekonominis poveikis, kurį gali lemti sunkumai užtikrinti dabartinių sutartinių įsipareigojimų vykdymą, kels pavojų Sąjungos finansiniam stabilumui:

- vartotojams, mažosioms, vidutinėms ir didelėms įmonėms ir investuotojams gali būti suteikta didesnė apsauga ir šiuo pasiūlymu nustatoma įvairių priemonių siekiant užtikrinti, kad laipsniškas plačiai naudojamos tarpbankinės normos panaikinimas nedarytų netinkamo poveikio bankų sektoriaus gebėjimui teikti finansavimą ES įmonėms ir taip nekeltų pavojaus pagrindiniam kapitalo rinkų sąjungos tikslui,
- todėl EESRK mano, kad taip pat reikėtų išnagrinėti šiuos Komisijos pasiūlymo aspektus:
 - i) konstatuojamosiose dalyse ir aiškinamajame memorandume atsižvelgiama į platų spektrą sutarčių, kuriose naudojami finansiniai lyginamieji indeksai, įskaitant kredito sutartis (ar panašias skolinimo priemones), sudarytas su juridiniais ar panašiais asmenimis (o ne tik su vartotojais); šiuo klausimu nurodysime skyrių „Teisės aktais nustatytos pakaitinės normos taikymo sritis“;
 - ii) Komisijos pasiūlymo, kuriuo nustatomas pakeitimas įstatymų nustatyta tvarka, 23 a straipsnio 2 dalyje pateikiama nuoroda į sąvoką „finansinės sutartys“, kurios apibrėžtis Lyginamųjų indeksų reglamente (3 straipsnio 1 dalies 18 punktą) taikoma tik kredito sutartims, sudarytoms su fiziniiais asmenimis (vartotojais), atsižvelgiant į nuorodas į direktyvas 2014/17/ES ir 2008/48/EB;
 - iii) siekiant užtikrinti aiškinamajame memorandume išreikšto pageidavimo ir pasiūlymo teksto nuoseklumą, EESRKmano, kad būtų naudinga išanalizuoti nuorodas į finansines sutartis taikymo sritį ir apibrėžti, kad ji apimtų ne tik su vartotojais sudarytas kredito sutartis, bet ir veiksmingą įstatymų nustatyta tvarka pakeitimo mechanizmą, kai sutartys sudaromos su kitais rinkos dalyviais;
- EESRK mano, kad pakeitimo įgaliojimai turėtų būti taikomi visoms sutartims, sudarytoms pagal ES valstybės narės teisę, taip pat sutartims, sudarytoms tarp ES įsisteigusiu subjektų, kuriems taikoma ne ES teisė, kai toje trečiosios šalies teisėje nenumatyta teisės aktais nustatyta pakaitinė norma nebeteikiamam lyginamajam indeksui,
- siūlomomis priemonėmis turi būti prisidedama prie *žmonėms tarnaujančios ekonomikos* (2020 m. Komisijos darbo programa). Ši iniciatyva naudinga bankų teikiamam skolinimui (indeksuojamam pagal tarpbankines palūkanų normas) mažmeniniams klientams, o tai yra svarbus žmonių reikmėms tarnaujančios ekonomikos elementas.

3.11. Atsižvelgdamas į tai, kad pasiūlymo dėl pakeitimo 10 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad reikėtų atsižvelgti į darbo grupių pasiūlymus, ir kad bet jau perėjimo nuo EONIA (euro vienos nakties palūkanų vidurkio indeksas, angl. *Euro Overnight Index Average*) prie €STR (euro trumpalaikio skolinimosi normos, angl. *Euro short-term rate*) atveju susijusi darbo grupė rekomendavo šį perėjimą orientuoti į €STR pridėdant skirtumo koregavimą, EESRK mano, kad būtų naudinga patvirtinti, jog „pakaitinis lyginamasis indeksas“ turėtų būti suprantamas kaip naujas indeksas pridėdant skirtumo koregavimą.

3.12. EESRK mano, kad būtų naudinga patikslinti, ką reiškia teiginys „smarkiai sutrikdytų Sąjungos finansų rinkų veikimą“. Šiuo klausimu, remiantis 4 konstatuojamosios dalies nuostatomis, galima daryti išvadą, kad LIBOR teikimo nutraukimas atitinka tokią padėtį, tačiau atsižvelgiant į ateities perspektyvą ir darant prielaidą, kad tam tikru metu EURIBOR nutraukimas gali tapti problema, tikslinga rekomenduoti apibrėžti šią sąvoką.

3.13. EESRK mano, kad taip pat būtų naudinga nurodyti sąlygas, pagal kurias Europos Komisija įgyvendins šį teisės aktą, t. y. per kokį laikotarpį, įvykdžius numatytas sąlygas, bus nustatytas pakaitinis lyginamasis indeksas.

3.14. Be to, būtų naudinga patikslinti šios priemonės taikymo eksteritorialumo laipsnį arba, kitaip tariant, nurodyti, kad ji taikoma, kai vieno iš prižiūrimų subjektų buveinė yra vienoje iš valstybių narių, neatsižvelgiant į sutartį reglamentuojančius teisės aktus; šiuo klausimu EESRK ypač atkreipia dėmesį į sutartis, sudarytas pagal Anglijos, kuri 2021 m. sausio 1 d. taps už Europos Sąjungos ribų esančios trečiosios šalies teritorija, teisę.

3.15. Todėl Lyginamųjų indeksų reglamento reforma yra tinkama priemonė siekiant teisės aktais nustatyti pakaitinę normą, sumažinsiančią teisiniam tikrumui ir finansiniam stabilumui kilsiančius neigiamus padarinius, kurių gali atsirasti, jei LIBOR ar kuris kitas lyginamasis indeksas, kurio teikimo nutraukimas smarkiai sutrikdytų Sąjungos finansų rinkų veikimą, būtų nebeteikiamas nenustačius tokios pakaitinės normos, kuri būtų tiek prieinama, tiek įtraukta į likusias sutartis, kurių šalis yra pagal Lyginamųjų indeksų reglamentą prižiūrimas subjektas.

3.16. Šis sprendimas atitinka Finansinio stabilumo tarybos rekomendacijas ir EESRK svarsto, ar, žvelgiant į pasaulinę veiklą, Europos Sąjunga tikrai yra vienintelė jurisdikcija, bandanti sureguliuoti veikiančią neatidėliotiną užsienio valiutų kursų mechanizmą.

3.17. Žinoma, EESRK rekomenduoja stebėti šio reglamento įgyvendinimą ir jo įtraukimą į finansų rinkas. Komitetui svarbu, kad siūlomos taisyklės konkrečiai ir tiesiogiai padėtų įgyvendinti tikslus ir duotų teigiamų rezultatų visiems susijusiems subjektams visose valstybėse narėse.

Bruselis, 2020 m. spalio 29 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė*
Christa SCHWENG
